

Ανοιχτή Επιστολή

Προς :

Πρωθυπουργό της Ελληνικής Δημοκρατίας κύριο Κυριάκο Μητσοτάκη

Αξιότιμε κύριε Πρωθυπουργέ,

Οι κάτωθι υπογράφουσες οργανώσεις, με πολυετή εμπειρία στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ανθρωπιστικής προσφοράς, απευθυνόμαστε σε εσάς, με την ελπίδα της παρέμβασής σας για την επίλυση ενός πολύ σοβαρού ζητήματος. Αφορά στην προστασία χιλιάδων ασυνόδευτων παιδιών, που ελλείπει κατάλληλων και επαρκών δομών φιλοξενίας, αλλά και ενός ολιστικού σχήματος επιτροπείας και συστήματος παιδικής προστασίας, παραμένουν για παρατεταμένα χρονικά διαστήματα σε ακατάλληλους χώρους διαμονής ή/και κράτησης. Είναι κοινό μυστικό ότι η κατάσταση που έχει διαμορφωθεί τα τελευταία 5 χρόνια δεν συνάδει με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, ούτε ταιριάζει στη χώρα μας.

Αφορμή για την παρούσα επιστολή αποτελεί η καίρια, από 24/11/19, πρωτοβουλία σας για την προτεραιοποίηση και συγκέντρωση όλων των σχετικών αρμοδιοτήτων στο Γραφείο του Πρωθυπουργού, την οποία, καταρχήν, χαιρετίζουμε. Οφείλουμε, ωστόσο, να επιστήσουμε την προσοχή σας σε μια σειρά ζητημάτων που, όπως μεταξύ άλλων έχει επισημανθεί και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων, συνεχίζουν να θέτουν σε κίνδυνο τα δικαιώματα και τη σωματική και ψυχική υγεία των ασυνόδευτων παιδιών που φτάνουν στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, βάσει των τελευταίων διαθέσιμων στοιχείων του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.), ο αριθμός των ασυνόδευτων παιδιών ανερχόταν σε 5.463, την 31/01/2020. Η κρατούσα εντύπωση είναι ότι ο αριθμός αυτός σαφώς υπολείπεται του πραγματικού, δεδομένου ότι οι οργανώσεις μας συνεχίζουν να εντοπίζουν τόσο περιπτώσεις μη καταγραφής όσο και φαινόμενα εσφαλμένης διαπίστωσης της ηλικίας των νεοεισερχόμενων προσφύγων και αιτούντων άσυλο. Αυτή η ασάφεια περί τον πραγματικό αριθμό αποτελεί ουσιαστικό εμπόδιο για την προστασία των παιδιών στην Ελλάδα.

Την ίδια στιγμή, οι θέσεις μακροχρόνιας φιλοξενίας σε κατάλληλες δομές για ανηλίκους συνεχίζουν να υπολείπονται κατά πολύ των αναγκών, παρά το γεγονός ότι έχει καταγραφεί άνοδος κατά 182 θέσεις από το Νοέμβριο του 2019 και αθροίζουν σε 1,286 συνολικές θέσεις στα τέλη Ιανουαρίου 2020. Επιπλέον, ένας εκτιμώμενος αριθμός 187 παιδιών βρίσκονται σε καθεστώς κράτησης, γεγονός που επ' ουδενί μπορεί να θεωρηθεί σύμφωνο με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, καθώς η πρακτική της «προστατευτικής φύλαξης» ήδη έχει κριθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) ως αντίθετη στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Κατά το τελευταίο έτος μόνο, το ΕΔΔΑ έχει καταδικάσει την Ελλάδα για την «προστατευτική φύλαξη» ασυνόδευτων παιδιών με διαδοχικές αποφάσεις του. Τέλος, 1,077 ασυνόδευτα παιδιά συνεχίζουν να διαβιούν σε συνθήκες επισφάλειας ή/και αστεγίας, μια κατάσταση που συνεπάγεται κινδύνους για την ασφάλεια και ευημερία τους.

Σε αυτό το πλαίσιο, θα θέλαμε να επισημάνουμε πως το κρίσιμο κενό της πρόσβασης των ασυνόδευτων παιδιών σε ασφαλή στέγαση, παραμένει το βασικότερο, ίσως, αλλά όχι το μοναδικό πρόβλημα που υπονομεύει την προστασία τους. Πολλά από τα παιδιά εξακολουθούν να στερούνται την πρόσβαση σε βασικά αγαθά επιβίωσης, όπως είναι οι υπηρεσίες υγείας και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, καθώς και σε υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής και νομικής υποστήριξης. Επιπλέον, υπάρχουν δυστυχώς περιπτώσεις που τα παιδιά αντιμετωπίζουν αποκλεισμό από το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα, κατά παράβαση, μεταξύ άλλων, της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία αποτελεί νόμο του ελληνικού κράτους από το 1992.

Τέλος, επιθυμούμε να επιστήσουμε την προσοχή σας στην ασυνέχεια που βραχυκυκλώνει το πρόγραμμα Επιτροπείας ασυνόδευτων παιδιών. Το πρόγραμμα αυτό, μέχρι το τέλος του 2019 το υλοποιούσαν Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Τώρα πλέον ολοκληρώθηκε, δίχως να ληφθεί μέριμνα για τη συνέχεια λειτουργίας ενός αντίστοιχου προγράμματος. Έτσι δημιουργήθηκε ένα πολύ σοβαρό κενό. Την 1η Μαρτίου 2020 προβλέπεται η έναρξη εφαρμογής του νέου ρυθμιστικού πλαισίου για την επιτροπεία ασυνόδευτων παιδιών σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του ν. 4554/2018 που ήδη έχει καθυστερήσει σημαντικά, έπειτα από αλληπάλληλες αναβολές. Σήμερα, 5 ημέρες πριν την έναρξη του πλαισίου, δεν έχουμε λάβει περαιτέρω ενημέρωση ούτε για την έναρξη, ούτε και για τον τρόπο λειτουργίας του, γεγονός που δημιουργεί ανησυχίες και εύλογους προβληματισμούς. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται να υπάρξει η μέριμνα προκειμένου ο θεσμός αυτός να τεθεί σε εφαρμογή άμεσα, παράλληλα με άλλους σημαντικούς θεσμούς,

όπως η αναδοχή ανηλίκων, για την καλύτερη λειτουργία των οποίων είμαστε σε θέση να διατυπώσουμε συγκεκριμένες θέσεις και προτάσεις.

Κύριε Πρωθυπουργέ,

η Ελληνική Πολιτεία έχει ηθική και νομική υποχρέωση να προστατεύσει έμπρακτα τα θεμελιώδη δικαιώματα των ασυνόδευτων ανηλίκων που βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια, σύμφωνα με τη διεθνή και εθνική νομοθεσία.

Ως εκ τούτου σας καλούμε να μεριμνήσετε για:

- Τη θεσμοθέτηση και λειτουργία ενιαίου συστήματος παιδικής προστασίας, το οποίο θα υποστηρίζει και προστατεύει όλα τα παιδιά, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος και της καταγωγής τους έως τουλάχιστον την ενηλικίωσή τους.
- Την άμεση μεταφορά όλων των ασυνόδευτων παιδιών από τα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης των νησιών στην ενδοχώρα και την παράλληλη αύξηση των θέσεων στέγασης σε δομές φιλοξενίας, με ιδιαίτερη μέριμνα για τη δημιουργία χώρων μη προσωρινού χαρακτήρα και την προώθηση της εφαρμογής των σχημάτων εναλλακτικής στέγασης, όπως της Υποστηριζόμενης Ημι-Αυτόνομης Διαβίωσης και της αναδοχής.
- Την εφαρμογή του Νόμου 4554/2018 για την επιτροπεία ασυνόδευτων παιδιών το συντομότερο δυνατό, με άμεση πρόβλεψη για την κάλυψη της μεταβατικής περιόδου μέχρι την πλήρη εφαρμογή του νομικού πλαισίου, ώστε τα παιδιά να μην μένουν χωρίς Επίτροπο.
- Τον τερματισμό της “προστατευτικής φύλαξης” των παιδιών σε κέντρα κράτησης, αστυνομικά τμήματα και άλλες εγκαταστάσεις σε όλη την Ελλάδα, οι οποίες συνιστούν κατάφωρη παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων και έχουν οδηγήσει τη χώρα μας σε κατάδικες από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Επίσης, την άμεση μεταφορά τους σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας, χωρίς προσωρινό χαρακτήρα.
- Την υποχρέωση εξέτασης των αιτημάτων διεθνούς προστασίας όλων των ασυνόδευτων παιδιών, ανεξαρτήτως ηλικίας, με την κανονική και όχι την ταχύρρυθμη διαδικασία. Λαμβάνοντας υπόψη την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος των παιδιών, ζητάμε την τροποποίηση της διάταξης της παραγράφου 7 του άρθρου 75 του Νόμου 4636/2019, ώστε να συμπεριληφθούν όλα τα ασυνόδευτα παιδιά στην κανονική διαδικασία.

Προσδοκώντας στην αποφασιστική σας διαμεσολάβηση για να δρομολογηθεί λύση.

Με τιμή,

Οι υπογράφουσες οργανώσεις

ΑΙΤΗΜΑ
ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων
Γιατροί Του Κόσμου - Ελληνική αντιπροσωπεία
Caritas Hellas
Δανικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (DRC Greece)
Defence for Children International Ελλάδα
Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού
Equal Rights Beyond Borders
Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ)
ΕΛΙΞ
Help Refugees / Choose Love
HIAS Ελλάδα
Human Rights Watch
Ιατρική Παρέμβαση
International Rescue Committee (IRC)

PRAKSIS
Solidarity Now
Terre des Hommes Hellas
Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA)